

Евелина Ламбрева Йекер
Цюрихски университет
eva_evitach@yahoo.com

Да пишеш на два езика между две култури

Evelina Lambreva Jeker
Universität Zürich

Writing in two languages, between two cultures

Abstract

I have grown up bilingual since my earliest childhood: with the Bulgarian and German languages. Bulgarian is my mother language, German - my father's language. There is no moment I can remember in my life when I could only speak Bulgarian.

I started to write poetry in Bulgarian as a student at the Gymnasium. Translating my poems into German was never a topic, as long as I lived in Bulgaria. When I returned to writing after a 15-year break, I had been living in Switzerland for 10 years. And since my husband, friends, and colleagues were very curious about what I was writing and how my poems sounded, I began to translate them into German. There are no poems of mine, that I first wrote in German. To write poetry in a language, other than my mother language, is still unimaginable because poetry means to me the deepest emotional confrontation with the world, which is only possible in this language, in which one has learned to recognize and name his feelings.

Since I started writing seriously, I have been working with a professional publishing editor in both Bulgarian and German. That I not only write in two languages but that this also happens between two cultures, I became really aware in the collaboration with various publishing editors, when writing prose. The cultural translation (that means to me familiarizing with the respective unfamiliar attitudes, behavior, thinking, and mentalities between the German-speaking and the Bulgarian culture) of my texts, proved to me to be a much bigger challenge than the purely linguistic one. Because every language unconsciously carries with it a great deal of cultural content,

which is shaped by historical, socio-political and people-specific experiences, and also by a country-specific understanding.

The texts, which occur in my head first in Bulgarian, and which I write for a Bulgarian target audience, mostly tell about the life of Westerners in the German-speaking world. Conversely, the texts that I write primarily in German mostly tell the German-speaking reader about Bulgarian life in the past and in the present. And since I always translate my texts myself, it is often the publisher's editor in the respective language, who draws my attention to culturally specific phenomena, that need better lighting in the text. Because in my bicultural identity, the boundaries between the two cultures in which I move, are already blurred.

So I can compare writing in two languages and between two cultures with building bridges. Bridges, which serve as a meeting place, bridges, that connect and make strangers familiar, bridges that facilitate and promote cultural dialogue.

Keywords: language; culture; Bulgarian; German

От най-ранното си детство съм израснала с два езика: български и немски. Българският език е майчиният ми език, а немският – бащиният, макар и баща ми да беше българин. В живота ми няма такова време, за което да си спомням, че съм знаела само български.

Поезия започнах да пиша като ученичка в Английска езикова гимназия в Русе. Да превеждам стиховете си на чужд език не е било никога за мен тема, докато живеях в България. Когато след 15 годишна прекъсване се завърнах към писането, вече живеях от десет години в Швейцария. На съпругът ми, на колеги и приятели им беше много любопитно какво пиша и как звучат стиховете ми, ето защо започнах да ги превеждам на немски. Що се отнася до поезията ми, аз нямам стихотворение, което да съм написала първо на немски език. За мен е немислимо да пиша поезия на друг език, освен на майчиния си, на български. Защото за мен поезията представлява най-дълбоката емоционална конфронтация със света, възможна само на онзи език, на който човек се е научил да разпознава и да назовава чувствата си като дете.

Откакто започнах да се занимавам по-сериозно с писане и особено откакто започнах да пиша проза, аз работя винаги с професионален редактор, както на български, така и на немски език. Че пиша не само на два езика, но и между две култури, осъзнах тъкмо в процеса на съвместната си работа с различни редактори. Личният ми опит показва, че културният превод (този, който прави разбираеми чуждите нагласи, поведение, мислене, манталитет между българската и немскоезич-

ната култури) на текстовете ми, се оказва по-голямото предизвикателство, отколкото чисто лингвистичния превод. Защото всеки език носи несъзнавано със себе си огромно количество културен подтекст, почиващ върху историческия, социално-политическия и индивидуално-човешкия опит, а също и върху специфичните за дадена страна разбирания.

Онези текстове, които изникват в съзнанието ми първо на български език, и които пиша за българска читателска публика, разказват предимно за живота на западния човек от немскоговорещите страни. Обратно, текстовете, които пиша на немски език за немскоговорещи читатели, пресъздават живота в България от миналото и настоящето ѝ. И тъй като аз сама превеждам творбите си, най-често редакторът на съответния език е този, който ми обръща внимание върху културно специфични феномени, които трябва да бъдат по-добре осветлени в текста. Това е така, защото в моята бикултурна идентичност границите между двете култури, в които се движа, са вече размити. Много странен, и досега останал за мен необясним, е фактът, че най-добре и най-хубаво разказвам за България на немски език, а за живота в западното немскоезично общество - на български. Защо това е така, до каква степен другият език създава необходимата за всяко добро творчество дистанция, до каква степен чрез другия език се преодоляват по-добре вътрешни задръжки, автоцензура и психическа съпротива, предстои тепърва да си изясня.

За мен писането между двете култури прилича най-вече на граденето на мостове. Мостове, които служат като място за среща, мостове, които свързват непознатите, превръщайки ги в познати, мостове, които подпомагат и насърчават межкултурния диалог.